

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ
ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

«Հրազդանի Խ.Արուվյանի անվ. թիվ 1 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

**Թեմա՝
կրթության**

Մտտիվացիան, որպես

գրավական

հաջողությունների

**Կատարող՝
Դավթյան**

Ստեղծա

**Առարկա՝
Անգլերեն**

Ուսուցման հաստատություն՝

Խեչոյանի

Հրազդանի Լ.

անվան թիվ 10 ա/դ

Հրագրան-2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ

.....	3
ԳԼՈՒԽ 1. ՄՈՏԻՎԱՑԻԱՅԻ ԴԵՐԸ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵՋ	4
1.1 Ինչ է մոտիվացիան, մոտիվացիայի տեսությունները	4
1.2 Ինչու է մոտիվացիան կարեւոր	11
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	17
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթությունը վերջ չունի: Այնպես չէ, որգիրք ես կարդում, քննություն հանձնում ու կրթությունը ավարտում: Ամբողջ կյանքը ծնվելու պահից մինչև մահը սովորելու գործընթաց է: Ձիդդու Կրիշնամուրտի

Թեմայի արդիականությունը: Մենք ապրում ենք բարդ ու աննախադեպ զարգացումներ թելադրող դարաշջանում եւ փորձում ենք ետ չմնալ նաեւ կրթական աշխարհում տեղի ունեցող փոփոխություններից: Կրթական բովանդակությունը նորացվում է, փոփոխվում, եւ դրանով պայմանավորված՝ կրթական մոտիվացիան շարունակում է մնալ արդիական: Դպրոցականների մոտ կրթություն ստանալու մոտիվների բացակայությունը հանգեցնում է բոլոր ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտների կրթության եւ դաստիարակության ցուցանիշի նվազմանը: Ի՞նչն է պատճառը: Ի՞նչ է անհրաժեշտ մեր երեխաներին մոտիվացնելու համար:

Ձանձրացած են մեր երեխաները, անտարբերությունն է բույն դրել նրանց հոգում, թե՞ սթրեսի մեջ են պարզապես: Սոցիալական խնդիրներ ունեն, թե՛ գնահատման համակարգն է ընկճող: Հեռավար դասերը փոխեցին նրանց: Գուցե գենետիկական տվյալներն են որոշիչ: Հազար ու մի պատճառ կարելի է բերել: Բայց դրանք միշտ էլ եղել են կյանքում: Ուրեմն մոտիվացիան դժվար է սովորողների մեջ առաջացնել: Մենք կարող ենք հեշտությամբ ներգրավել դպրոցականներին, բայց ինչպես դրդել նրանց լինել լավ սովորող եւ հասնել իրենց ներուժին: Հնարավոր է օգնել նրանց, կարող ենք ազդել ուսումնական միջավայրի վրա, հետաքրքրություն առաջացնել, խթանել ու խրախուսել: Այս

հետազոտության մեջ կքննարկենք, թե՛ ինչու է մոտիվացիան կարեւոր ոչ միայն կրթական ծրագրերում, այլեւ կյանքում՝ որպես հմտություն, որը կուղղորդի հաջողության այն ամենում, ինչ նրանք որոշեն:

Չետագոտության նպատակն ու խնդիրները:Սույն աշխատանքի նպատակն է իմանալ ուսուցման մեջ մոտիվացիայի տեսությունները:Աշխատանքի տրամաբանական ավարտին հասնելու համար կարելի է առանձնացնել մի շարք խնդիրներ.

- սահմանել մոտիվացիա հասկացությունը
- վեր հանել մոտիվացիայի դերը ուսուցման գործընթացում եւ ցույց տալ արդիականությունը
- թվարկել ուսուցման մոտիվացիային բնորոշ հիմնական առանձնահատկությունները
- ներկայացնել ուսուցման մեջ մոտիվացիայի անկման պատճառները
- ներկայացնել ուսուցման մեջ մոտիվացիայի նոր ուղիները,արդիականացման օրինակները

Ուսումնասիրության օբյեկտն ու առարկան:Սույն աշխատանքի մեջ ուսումնասիրության օբյեկտը << մոտիվացիա>> հասկացությունն է: Ուսումնասիրելով մոտիվացիա երեւոյթը՝ անշուշտ կարելոր է անդրադառնալ դրա գիտական արմատներին, տեսակներին, հատկանիշներին,արդիականությանը, ուսուցման գործընթացում՝ դերին ու նշանակությանը:Ուսումնասիրության առարկա են հանդիսանում մոտիվացիայի դասական տեսությունների եւ դրանց կառուցակարգերի դերը, գլխավորապես Ա. Մասլոուի տեսությունը, առանձնահատկություններն ու արդյունավետությունը ուսուցմանգործընթացում:

ԳԼՈՒԽ 1.ՄՈՏԻՎԱՑԻԱՅԻ ԴԵՐԸ ՈՒՄՈՒՑՄԱՆ ՄԵՋ

1.1 Ինչ է մոտիվացիան, մոտիվացիայի տեսությունները

Չարգացնել սովորելու կիրքը: Եթե այդպես վարվես, երբեք չես դադարի աճել
Մոտիվացիան, ինչպես անունն է հուշում, այն է, ինչը մեզ «շարժում է»: Դա է պատճառը, որ մենք ընդհանրապես ինչ-որ բան ենք անում: Մոտիվացիան նպատակին ծառայելու ցանկությունն է: Դա մեր նպատակները սահմանելու և դրանց հասնելու կարևոր տարրն է: Մոտիվացիան մարդկային վարքի շարժիչ ուժերից մեկն է: Այն խթանում է մրցակցությունը և առաջացնում սոցիալական կապ: Դրա բացակայությունը կարող է հանգեցնել հոգեկան հիվանդությունների, ինչպիսին է դեպրեսիան:

Մոտիվացիան ներառում է ցանկություն՝ շարունակելու ձգտել դեպի իմաստը, նպատակը և ապրել արժանի կյանք:

Ուսուցիչների համար մոտիվացիայի բացակայությունը վաղուց եղել է ուսանողների ուսուցման ամենահիասթափեցնող խոչընդոտներից մեկը: Թեև մոտիվացիայի հայեցակարգը կարող է ինտուիտիվ թվալ ու բավականին պարզ, հարուստ հետազոտական գրականություն է ձևավորվել, քանի որ հետազոտողները սահմանել են այս հայեցակարգը մի շարք ձևերով: Սոցիալական գիտնականները և հոգեբանները մոտիվացիայի խնդրին մոտեցել են տարբեր տեսանկյուններից, և կրթության հետազոտողները այս գաղափարներից շատերը հարմարեցրել են դպրոցական համատեքստին: Թեև մոտիվացիայի տեսությունների միջև մեծ համընկնում կա, հետազոտողները տարբերվում են հիմքում ընկած համոզմունքների համակարգերի նույնականացման հարցում, ինչը հանգեցնում է մոտիվացիոն տատանումների: Որոշ տեսաբաններ շեշտում են հավատը սեփական անձի և իր իրավասության նկատմամբ, մյուսները առաջնահերթություն են տալիս նպատակային կողմնորոշմանը, իսկ երրորդ

խումբը պնդում է, որ առաջադրանքի դժվարությունը ձևավորում է անհատական մոտիվացիան:

Մոտիվացիայի աղբյուրները

Մարդիկ հաճախ ունենում են մի քանի դրդապատճառներ որևէ գործընթացի մեջ ներգրավվելու համար: Մոտիվացիան կարող է լինել արտաքին, որի շնորհիվ մարդը ոգեշնչվում է արտաքին ուժերից՝ այլ մարդկանցից կամ պարզևներից: Մոտիվացիան կարող է նաև ներքին լինել, որի շնորհիվ ոգեշնչումը գալիս է ներսից՝ որոշակի գործունեության մեջ կատարելագործվելու ցանկություն: Ներքին մոտիվացիան հակված է մարդկանց ավելի ուժգին առաջ մղելու, իսկ ձեռքբերումները՝ ավելի բավարարելու:

Մոտիվացիայի ըմբռնման համար օգտագործվող շրջանակներից մեկը ամերիկացի հոգեբան Աբրահամ Մասլոուի կողմից առաջարկված կարիքների հիերարխիան է 1943թվականին: Ըստ Ա.Մասլոուի՝ մարդիկ ի սկզբանե դրդված են բարելավել իրենց և շարժվել առաջ՝ արտահայտելու իրենց ամբողջ ներուժը՝ ինքնաիրացումը՝ աստիճանաբար հանդիպելով և բավարարելով մի քանի մակարդակներ: Հիմնական կարիքներից են, օրինակ՝ սննդի և անվտանգության, սիրո, պատկանելության և ինքնագնահատականի ավելի բարձր կարգի կարիքները: Ի վերջո, Մասլոուն ընդլայնեց տեսությունը՝ ներառելով ինքնագարգացման անհրաժեշտությունը. մարդիկ հասնում են

աճի գագաթնակետին և գտնում են կյանքի ամենաբարձր իմաստը՝ ուշադրություն դարձնելով եսից դուրս բաներին: Թեև Մասլոուի տեսության համընդհանուր լինելը վիճարկվել է, շատերը կարծում են, որ այն պարունակում է մարդու մոտիվացիայի վերաբերյալ հիմնարար ճշմարտություններ:

Որտեղի՞ց է գալիս մոտիվացիան:

Մոտիվացիան կարող է ծագել տարբեր աղբյուրներից: Մարդիկ կարող են ոգևորված լինել արտաքին դրդապատճառներով, ինչպիսիք են փոխհատուցման դիմաց

աշխատելու դրդապատճառը կամ ներքին հաճույքը, օրինակ՝ ազատ ժամանակ գեղարվեստական գործ ստեղծելու դրդապատճառը:

Մոտիվացիայի այլ աղբյուրները ներառում են հետաքրքրասիրությունը, ինքնավարությունը, անձի ինքնության և համոզմունքների հաստատումը, դրական ինքնապատկերի ստեղծումը և հնարավոր կորուստներից խուսափելու ցանկությունը:

Մոտիվացիայի տեսություններ

Հաջողությունը պատահական չէ: Դա քրտնաջան աշխատանք է, հասատատականություն: սովորել սովորել, զոհաբերություն և, առաջին հերթի, սերը այն ամենի հանդեպ, ինչ անում ես կամ սովորում:

Պելե

Ներքինն ընդդեմ արտաքինի: Գրականության մեջ արված ընդհանուր տարբերակումը դրդապատճառների արտաքին և ներքին ձևերի միջև է: Ներքին մոտիվացիան այն գործողությունն է, որը կատարում է գործունեություն զուտ հաճույքի համար, և դա, անկեղծ ասած, շատ հազվադեպ է դպրոցական և աշխատանքային համատեքստում: Արտաքին մոտիվացիան կամ արտաքին պարգևների ու պատիժների օգտագործումը՝ խրախուսելու սովորողի աշխատանքը ավարտին հասցնելը, ընդհանուր առմամբ կրթության մեջ պատկերված է որպես լավ ուսուցման թշնամի: Սա որոշ չափով ճշմարիտ է, քանի որ ուսուցումը համեմատելի է հետազոտության հետ, պարգևների կամ պատիժների օգտագործումը հակված է ուրվագծել այն սահմանը, թե որքան պետք է ուսումնասիրի սովորողը:

Այնուամենայնիվ, իրականում կան արտաքին մոտիվացիայի շատ տարբեր ձևեր, և ոչ բոլորն են

հավասարապես հավանական: Օրինակ, արտաքուստ մոտիվացված աշակերտը կարող է շատ աշխատել դպրոցում, քանի որ վախենում է ձախողումից և ծնողների զայրույթից:

Մեկ ուրիշը կարող է քրտնաջան սովորել, քանի որ նրանք տեսնում են բովանդակության արժեքը՝ օգնելով իրենց աշխատել՝ բժիշկ դառնալու երազանքով: Այս

օրինակների ուսանողներից ոչ մեկը ներքուստ մոտիվացված չէ. նրանց նպատակները գտնվում են գործունեության պարզ հաճույքից դուրս:

Այնուամենայնիվ, երկրորդ սովորողը, ամենայն հավանականությամբ, կլինի ավելի անկախ և ինքնուրույն առաջնորդվող իր ուսման մեջ, քանի որ նրանք գիտակցում են այս արտաքին պարզվածների արժեքը: Մոտիվացիայի այս ձևը շատ ավելի կայուն է, քանի որ այն չի պահանջում մշտական սպառնալիքներ կամ մրցանակներ ուսուցիչներից կամ ծնողներից: Կան նաև որոշ հետազոտություններ, որոնք ենթադրում են, որ արտաքին մոտիվացիան կարող է հանգեցնել ներքին մոտիվացիայի այն իմաստով, որ ուսանողները կարող են առաջադրանք սկսել արտաքին մոտիվացիայի պատճառներով, բայց ներքին մոտիվացիա ստանալ առաջադրանքին ներգրավվելու և այն գնահատել սովորելու գործընթացում:

Ձեռքբերման նպատակների տեսություն:

Ձեռքբերման նպատակների տեսությունը պնդում է, որ ամբողջ մոտիվացիան կարող է կապված լինել դեպի նպատակին ուղղված անձի կողմնորոշումը: Այս տեսության համաձայն՝ նպատակների երկու ձև կա՝ կատարողական նպատակներ և վարպետության

նպատակներ: Կատարողական նպատակները հիմնված են սեփական էգոյի բավարարման վրա՝ հասակակիցների առջև խելացի երևալու կամ գերազանցության զգացում ձեռք բերելու վրա:

Վարպետության նպատակները, ինչպես ասվում են, հիմնված են հմտությանը կամ հայեցակարգին լիովին տիրապետելու ցանկությամբ: Վարպետության նպատակներ ունեցող ուսանողները կավարտեն նախագիծը և նոր միայն կհպարտանան դրանով, այլ ոչ թե այն ժամանակ, երբ այն բավարարի նվազագույն պահանջները: Նույնիսկ այն բանից հետո, երբ նրանք հանձնեն գնահատման ենթակա առաջադրանքը, նրանք կարող են շարունակել մտածել դրա շուրջ և կատարել ճշգրտումներ:

Վարպետության նպատակները հիմնականում համընկնում են նախկին տեսության ներքին մոտիվացիայի հետ:

Կրթության որոշ հետազոտողներ ավելի են խախտել ձեռքբերման նպատակների տեսության հայեցակարգը՝ հոգեբանությունից փոխառելով մոտեցման և խուսափողական վարքագծի գաղափարը: Ինչպես անունն է հուշում, մոտեցման կատարողական նպատակներ ունեցող սովորողները ակտիվորեն ձգտում են գերազանցել մյուսներին, մինչդեռ նրանք, ովքեր խուսափում են կատարողականի նպատակներից, ակտիվորեն աշխատում են, որպեսզի չհամարվեն թերարժեք, թեև ավելի քիչ ուսումնասիրված մոտեցման և խուսափողական կողմնորոշումները վերաբերում են նաև վարպետության նպատակներին:

Ակնկալվող արժեքի տեսություն: Նպատակային կողմնորոշումը մեծ ազդեցություն ունի հաստատակամության վրա՝ խիստ առաջադրանքի միջոցով, ինչպես նկարագրված է ակնկալվող արժեքի տեսությունում: Ըստ այս մոդելի՝ ակնկալիքներն ու արժեքներն ուղղակիորեն ազդում են կատարման և առաջադրանքի ընտրության վրա: Այս տեսության երկու հիմնական բաղադրիչ կա. նախ սովորողի ջանքերը, նրանց ընտրած մարտահրավերների մակարդակը և, ի վերջո, կատարողականը կհետևեն հաջողության կամ ձախողման ակնկալիքներին: Երկրորդ, այն աստիճանը, որով ուսանողը գնահատում է որևէ հմտություն կամ հասկացություն սովորելը, ուղղակիորեն ազդում է նրանց ջանքերի և այդ հմտության կամ հասկացության յուրացման վրա:

Ակնկալիքների և արժեքների վրա ազդում են սեփական իրավասության վերաբերյալ համոզմունքները (այլ կերպ հայտնի է որպես ինքնարդյունավետություն) և առաջադրանքի դժվարության վերաբերյալ համոզմունքները: Եթե աշակերտը հիշում է, որ լավ է արել կամ իրեն բավարարված է զգում անցյալում նմանատիպ առաջադրանք կատարելիս, ապա ավելի հավանական է, որ նա իրեն մղի ջանասիրաբար աշխատել ընթացիկ առաջադրանքի վրա: Այնուամենայնիվ, եթե սովորողը հիշում է, որ

գործունեությունը չափազանց դժվար էր ավարտելու համար, և նրանք հիասթափվեցին և բավականաչափ դժվարացան կամ ձանձրանում էին, դժվար թե զբաղվեն դրանով:

Այս համոզմունքների, նպատակների և հիշողությունների վրա ազդում են նաև աշակերտի համոզմունքները, այլ մարդկանց վերաբերմունքը և իրենց նկատմամբ ունեցած ակնկալիքների, ինչպես նաև իրենց նախորդ նվաճումների արդյունքներն ու մեկնաբանությունները: Երեխաների ընկալումների և մեկնաբանությունների վրա ազդում է սոցիալական և մշակութային գործոնների լայն շրջանակը, հատկապես ծնողներն ու ուսուցիչները:

Չոսքի տեսություն: Չոսքը նկարագրվում է որպես հոգեբանական վիճակ, որում աշակերտը հաճույքի զգացումով լիովին ընկղմված է Էներգիայի կենտրոնացման, լիարժեք ներգրավվածության և գործունեության գործընթացում: Սովորողները հոսք են զգում վարպետության վրա հիմնված առաջադրանքների ընթացքում: Այս վիճակն ուղեկցվում է ինքնագիտակցական մտքերի և զգացմունքների նվազմամբ: Թեև կան բազմաթիվ տարբեր հոգեբանական վիճակներ, որոնք սովորողը կարող է զգալ ուսուցման ընթացքում, ինչպիսիք են զարմանքը, շփոթությունը, անհանգստությունը և անօգնականությունը, հոսքը ուսուցման ամենաարդյունավետ վիճակն է: Աշակերտները ոչ միայն շատ բան են սովորում հոսքը զգալու ժամանակ, քանի որ նրանց ուսումը ներքին դրդապատճառներ ունի, այլ նրանք կշարունակեն առանց ուսուցչի մշտական դրդման: Այս սովորողները կշարունակեն ուսումնական գործընթացը նվազագույն պահանջներից դուրս կամ նույնիսկ դպրոցական համատեքստի սահմաններից դուրս: Ասում են, որ հոսքը տեղի է ունենում «Goldilocks»-ի պայմաններում. աշակերտի համար չափազանց դժվար առաջադրանքները կառաջացնեն հիասթափություն և անօգնականություն, միևնույն ժամանակ հեշտ առաջադրանքները կհանգեցնեն նրան, որ ուսանողը կձանձրանա, և այս երկու հոգեվիճակներն էլ կհանգեցնեն այն բանին, որ սովորողը հեռանա ինքն իրենից և

գործունեությունից: Հնարավորության դեպքում, ուսանողի կարողությունների անհատական տարբերակումը թույլ է տալիս սովորողներին կիրառել հմտություններ և հասկացություններ, որոնք միայն իրենց ներկայիս կարողությունների շրջանակներում են:

Բնությունն ընդդեմ դաստիարակության: Այս տեսություններից յուրաքանչյուրը մատնանշում է մոտիվացիայի ճկունությունը: Թեև բնական գենետիկ փոփոխականությունը կհանգեցնի աշակերտի բնածին մղումների տարբերությունների, յուրաքանչյուր ուսանող ցանկություն ունի հասնելու իր նպատակներին: Այսպիսով, որպես ուսուցիչներ մեր խնդիրն է կիրառել այն, ինչ գիտենք հասարակագիտական հետազոտություններից, ստեղծելու միջավայրեր, հրահանգներ և գործողություններ՝ սովորողների մոտիվացիան զարգացնելու համար:

Որոշ տեսաբաններ մոտիվացիան դասակարգում են որպես անձի կայուն հատկանիշ, իսկ ոմանք այն համարում են ավելի կոնկրետ առաջադրանք: Անհատական հատուկ մոտիվացիան նկարագրում է այն կողմնորոշումը, որով մոտենում են բոլոր գործողությունները, մինչդեռ առաջադրանքին հատուկ մոտիվացիան կախված է գործունեության գրավչությունից: Երկու ձևերն էլ կարող են բարելավվել դրական ամրապնդման, բավականաչափ դժվար առաջադրանքների, վարպետության վրա հիմնված նպատակների և հաջողության հասնելու շատ հնարավորությունների միջոցով, քանի որ հետազոտությունը ցույց է տալիս, որ նույնիսկ փոքր սկզբնական հաջողությունները խթանում են սովորողներին: Անհատական հատուկ մոտիվացիան նույնը չէ, ինչ մոտիվացված մարդ լինելու նախատրամադրվածությունը: Ցանկացած անհատ կարող է ավելի մոտիվացված հայացքներ հավաքել հատուկ աջակցության և ռազմավարությունների միջոցով: Այս ռեսուրսը կենտրոնանում է մոտիվացիայի վրա՝ որպես անհատի հատուկ հատկանիշ, քանի որ այս փաստարկի համար

հետազոտությունը բավականին ազդեցիկ է, և մարդու մոտիվացիան բարելավելու ջանքերը՝ որպես ամբողջություն, ավելի մեծ պոտենցիալ ազդեցություն ունեն:

1.2 Ինչու է մոտիվացիան կարևոր

Սովորելը պատահական չէ, այն պետք է փնտրել
եռանդով և ջանասիրաբար հետևել դրան
Աբիգեյլ Ադամս

Նախ և առաջ, մոտիվացիան կողմնորոշում է դեպի սովորելը: Հետևաբար, դա ազդում է այն բանի վրա, թե որքան հավանական է, որ ուսանողը կամ հանձնվի կամ առաջ մղվի: Որքան խորը լինի որևէ գործունեություն ծավալելու մոտիվացիան, այնքան ավելի հավանական է, որ ուսանողը հաջողություն կգրանցի: Մի խոսքով, ներքին մոտիվացիան զարգացնում է ուժեղ և ճկուն քննադատական մտածողության հմտություններ: Մյուս կողմից, մոտիվացիան և զուտ արտաքին մոտիվացիան հանգեցնում են ցածր հետաքրքրության և ակադեմիական համառության: Մոտիվացիան խթանում է ստեղծարարությունը և քննադատական մտածողությունը: Ներքին մոտիվացիա ունեցող

սովորողները ուսուցմանը վերաբերվում են ինչպես խաղի: Արդյունքում, նրանք ավելի հավանական է, որ ուսուցումը շրջեն գլխիվայր՝ այն նոր տեսանկյունից դիտարկելու համար: Մոտիվացված սովորողներն ավելի խելացի չեն, քան չմոտիվացված սովորողները, բայց հարցի պատասխանը պարզելու կամ հայեցակարգին տիրապետելու կարիքը մղում է նրանց մտածողության: Ներքին մոտիվացված ուսանողները կմտածեն հարցերի մասին, որոնք դուրս են դասասենյակի սահմաններից, քանի որ ուսուցչի ներկայությունը կամ ցածր գնահատականի վախը նրանց մտածողության հիմքում ընկած շարժիչ ուժը չէ: Հետևաբար, մոտիվացված ուսանողները, ավելի երկար և ավելի դժվար մտածելու և շփոթվելու մարտահրավերը վայելելու ուժով ավելի խորը մտածելու տեղիք տվող հարցեր կտան: Մոտիվացված ուսանողներն ավելի ունակ են հարմարեցնել

սովորած բովանդակությունը նոր իրավիճակներին, քանի որ նրանք հակված են արտացոլելու հիմքում ընկած պատճառները կամ շրջանակները:

Մոտիվացիան զարգացնում է տոկոսությունն և ինքնավստահությունն

Սովորելը և նորարարությունը գնում են ձեռք ձեռքի տված: Հաջողության ամբարտավանությունն այն է, որ մտածես, թե այն, ինչ արել ես երեկ, բավարար կլինի վաղվա համար
Ուիլյամ Փոլանդ

Երբ աշակերտը իսկապես տարված է առաջադրանքով, նա ավելի քիչ ճանաչողական և զգացմունքային էներգիա ունի սոցիալական պատկերի վրա կենտրոնանալու համար: Անհատները, ովքեր ներգրավված են ներքին մոտիվացնող գործունեության մեջ, հայտնում են, որ իրենց ինքնագիտակցությունը և այլ սթրեսային գործոնները հակված են մարելու գործունեության ընթացքում: Մոտիվացված ուսանողները նաև ավելի ունակ են էմոցիոնալ «վերադարձնել» թեստի ցածր գնահատականը կամ ուսուցչի և հասակակիցների կողմից կոշտ քննադատությունը: Քանի որ ներքուստ մոտիվացված սովորողները չեն առաջնորդվում ձախողման կամ քննադատության վախով, նրանք ավելի քիչ հավանական է, որ չշարունակեն սովորել նման հանգամանքներում: Այս ամենի հետ մեկտեղ յուրաքանչյուր սովորող զգում է բացասական արձագանքների ապամոտիվացնող ազդեցությունը, նույնիսկ եթե դրված ուսանողները դրանք ավելի քիչ են զգում:

Ինչպե՞ս ենք մենք զարգացնում մոտիվացիան

Թեև վերը նշված տեսությունները կարող են տարբերվել շեշտադրմամբ, յուրաքանչյուրը կարող է աջակցել ուսանողների մոտիվացիային հետևյալ գործնական կիրառությունների միջոցով:

Փոխեք սովորողի մտածելակերպը սովորողները, ովքեր զգում են, որ կբարելավվեն քրոնաջան աշխատանքի շնորհիվ, ավելի շատ ջանք կգործադրեն, քան նրանք, ովքեր հավատում են, որ իրենց հաջողությունը հիմնված է խելացիության վրա: Սովորողներին սովորեցնել օգտագործել «դեռ» արտահայտությունը գիտելիքների իրենց

բացերը բացատրելիս այն օգնում է նրանց հեռացնել այս դետերմինիստական կողմնորոշումից: Օրինակ, եթե սովորողն ասում է «Ես չեմ կարող դա անել», առաջարկեք, որ «Դու դեռ չես կարող դա անել»: Սպասման ժամանակ տրամադրելու գիտակցված ջանք գործադրելը նաև վերացնում է պատասխանը առաջինը գտնելու անհրաժեշտության ճշումը: Երբ աշակերտները հասկանան, որ իրենց ուսուցիչը միշտ կսպասի մոտ 5 վայրկյան, նախքան աշակերտին կանչելը, այլ ոչ թե միշտ առաջինը ձեռք բարձրացնողին, նրանք ավելի հավանական է, որ ներգրավվեն խնդրի շուրջ մտածելու պայքարում: Վերջապես, առաջադիմության վրա շեշտը դնելով, քան միավորների վրա,

մտածելակերպի աճը ուսանողներին մղում է շարունակաբար մարտահրավեր նետել իրենց և մտածել իրենց կատարելագործման մասին: Նույնիսկ փոքր բարելավումները և հաջողությունները կարող են օգնել, խթանել ուսանողի մոտիվացիան:

Խրախուսեք ինքնագործունեությունը

Ցածր ակադեմիական ինքնավստահության պատճառով կաթվածահար ուսանողները կպայքարեն սեփական մոտիվացիան առաջ տանելու համար: Իրավասության զգացումն ուժեղանում է օպտիմալ մարտահրավերների միջոցով: Դրանք նաև կոչվում են «ճիշտ» մարտահրավերներ, քանի որ դրանք բավական դժվար են, որպեսզի գերազանցեն ուսանողի ինքնուրույն աշխատելու ներկայիս կարողությունը, բայց բավական հեշտ են, որ ուսանողը կարողանա հետևել ուսուցչի հետ մեկտեղ:

Երբ սովորողը կիրառում է այս նոր հմտությունը կամ հայեցակարգը, ուսուցիչը կամաց-կամաց հեռացնում է նրանց կառուցվածքային աջակցությունը՝ ավելի ու ավելի դժվարացնելով այն: Աջակցության այս դանդաղ հեռացումը, որը զուգորդվում է դրական ամրապնդման և ճանապարհին աջակցություն ստանալու հնարավորությունների հետ,

ուսանողներին պահում է օպտիմալ մարտահրավերի այս մակարդակի վրա, երբ նրանք կատարելագործվում են: Հետևողական փոքր հաջողություններն էլ ավելի կբարձրացնեն մոտիվացիան: Հետևաբար, ուսուցչի դիտարկումները աշակերտի ջանքերի վերաբերյալ խրախուսում են իրավասության զգացումը, ինչպես նաև մատնանշում են, թե որքան հեռու է աշակերտը հասել իր ուսման մեջ: Երբ սովորողներն ունեն ամուր գիտակցություն, որ նրանք համարվում են իրավասու, նրանք ավելի հավանական է, որ ուսմանը վերաբերվեն որպես խաղի, չվախենան սխալվելուց և ռիսկի դիմելուց:

Նորմալացրեք պայքարը

Սովորողները կարող են հանձնվել, քանի որ նրանք կեղծ հավատացած են, որ եթե հաջողության հասնեին, դա հեշտ կլիներ: Ուսուցիչները կարող են տարանջատել այս սխալ պատկերացումը՝ ներկայացնելով ձախողումների օրինակներ, երբ հայտնի անհատները հաղթահարել են խոչընդոտները և հասել հաջողության: Վերջապես, ձեր իսկ խոսքերով և գործողություններով պայքարը մոդելավորելը կարող է հզոր օրինակ լինել ուսանողների համար: Կան արտահայտություններ, որոնք կարող են օգտակար լինել, երբ թվում է, թե սովորողները կորցնում են մոտիվացիան դժվար առաջադրանքի պատճառով. սա նոր է, սա դժվար է, և եթե առաջին անգամ սխալ ես հասկանում, ապա խնդիրն ուղղակի պարզելն է, թե ինչու, և շարունակել:

Մշակեք օպտիմալ դժվարին, վարպետության վրա հիմնված նպատակներ

Առաջադրանքների տարբերակումը, որպեսզի դրանք համապատասխանաբար դժվար լինեն, սովորողներին թույլ է տալիս պահպանել օպտիմալ ներգրավվածությունը: Երբ սովորողները աշխատում են ճիշտ իրենց ներկայիս կարողությունների սահմաններում, նրանց գրավում է պատասխանը գտնելու իրենց հետաքրքրասիրությունը, և ոգեշնչվում են այն համոզմունքից, որ նրանք կարող են գտնել պատասխանը: Ուսուցիչները կարող են նաև խրախուսել սովորողներին,

սահմանել իրական ուսումնական նպատակներ, այլ ոչ թե կատարողական նպատակներ:

Շաբաթական, ամսական կամ երկարաժամկետ նպատակներ գրելիս ուսանողները կարող են կիրառել տիրապետման, կողմնորոշման լեզուն: Նպատակները, որոնք սկսում են «սովորել...», «հասկանալ...», կամ «յուրացնել... [որոշակի հմտություն]», աջակցում են այս կողմնորոշմանը, մինչդեռ այնպիսի նպատակներ, ինչպիսիք են «ստանալ... գնահատական», «ավելի շատ միավորներ վաստակել, քան նախորդ վիկտորիան», կամ «հասնել իմ ծնողի նպատակին...», բոլորն արտահայտում են կատարողական նպատակները: Ուսուցիչները կարող են ամրապնդել վարպետության կողմնորոշումը՝ մոդելավորելով այն սեփական նպատակների սահմաններում:

Ստեղծեք հանգիստ միջավայր

Չնայած հանրաճանաչ գաղափարին, որ ֆիջեթները կամ երաժշտությունը նպաստում են սովորողների ուշադրությանը, ուղեղին հիմնականում անհրաժեշտ է հանգիստ կամ շրջապատող աղմուկ՝ ներգրավված մնալու համար: Ուղեղի ավելի բարձր մակարդակի գործառույթները, ինչպիսիք են կրեատիվությունը և քննադատական մտածողությունը, անքակտելիորեն կապված են հոսքի վիճակի հետ, ուստի հանգիստ միջավայրի բացակայության դեպքում ուսանողները երբեք չեն կարողանա հասնել բարձր մոտիվացված մտածողության այս մակարդակին: Հետևաբար, անկախ և համատեղ աշխատանքը պետք է տեղի ունենա առանձին տարածություններում, եթե դրանք պետք է կատարվեն միաժամանակ:

Խուսափեք շոշափելի պարզաններից

Որոշ ուսուցումնական տեսակներ պարզապես հետաքրքիր չեն, և ոչ մի ուսուցման փորձ չի կարող մշտապես հաճելի լինել յուրաքանչյուր ուսանողի համար: Արտաքին պարզանները, ինչպիսիք են կարիերայի երկարաժամկետ նպատակները և ուսուցիչների

հավաստագրումը, իրատեսական արտաքին պարզվելու են, որոնք ուսուցիչները կարող են օգտագործել: Այնուամենայնիվ, արտաքին մոտիվացիան օգտագործելու որոշում կայացնելիս կարևոր է նկատի ունենալ որոշ սկզբունքներ:

Շոշափելի պարզվելը հաճախ հակաարդյունավետ են, և որքան շուտ արտաքին պարզվել լինի, այնքան աշակերտը իր էութամբ ավելի քիչ արժեքավոր կգտնի այդ գործունեությունը: Նույնիսկ երբ սովորողներն ավարտում են գործունեությունը իրենց բնորոշ արժանապատվությամբ, և ստանում են անսպասելի պարզ, նրանք ավելի ուշ արտաքին դրդապատճառներն են համարում այդ գործունեությունն անելու իրենց մոտիվացիան , քան ուսանողները, որոնց պարզ չեն տվել:

Ընդունեք, բայց մի կանգ առեք հնարավոր խոչընդոտներից

Սովորողները, ովքեր հավատում են, որ կարող են հաջողության հասնել, ավելի հավանական է, որ հասնեն իրենց նպատակներին: Այնուամենայնիվ, կարևոր է, որ սովորողները մտածեն, թե ինչը կարող է սխալ լինել, որպեսզի խուսափեն էմոցիոնալ խուճապից, երբ նրանք հանդիպեն անհաջողությունների: Փաստորեն, ուսանողներին տեղեկացնելը, որ նրանք կհանդիպեն անհաջողությունների, և որ դրանք միանգամայն նորմալ են, վերացնում է նրանց անհանգստությունը տվյալ պահին: Բացի այդ, այն ուսանողները, ովքեր հաշվի են առնում խոչընդոտները, նախքան մարտահրավերը ստանձնելը, կարող են պլան կազմել, թե ինչպես շարունակեն առաջ շարժվել:

Խորապես արժեքավոր է ուսանողներին զգուշացնել, որ խոչընդոտները միշտ էլ կհանդիպեն, բայց և կարևոր է սովորել այդ խոչընդոտներից, քան ոչինչ ձեռնարկել:

- Գործադրել ավելի շատ ջանքեր, քան անհրաժեշտ է
- Սկսած գործը ավարտին հասցնել
- Փորձել լուծել խնդիրները, որոնք լուծելիս ուրիշները դժվարանում են
- Շտապել կատարել առաջադրանքները
- Հացեր առաջադրել հասկացությունները ավելի լավ հասկանալու համար

- Չուր չվատնել ամենաթանկը՝ ժամանակը
- Շատ գրքեր կարդացեք
- Վստահեք ձեր ուժերին

ԵՉՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով՝ մենք բոլորս աշխարհ ենք գալիս բնական հետաքրքրությամբ և սովորելու մոտիվացիայով, սակայն ոմանք կորցնում են այդ ունակությունները, երբ մեծանում են: Շատ գործոններ են ձևավորում մեր անհատական հակումները դեպի ուսուցման գործընթացը, և կրթությունը կարևոր համատեքստ է, որը կարող է ազդել գիտելիքների ձեռքբերման և անհատի ձևավորման վրա: Մոտիվացիան այն գործընթացն է, որը նախաձեռնում, ուղղորդում և պահպանում է նպատակաուղղված վարքագիծը: Դա այն է, ինչ ստիպում է մեզ գործել՝ լինի դա մի բաժակ ջուր խմելը ծարավը նվազեցնելու համար, թե գիրք կարդալը գիտելիքներ ձեռք բերելու համար: Ամենուրեք նոր գիտելիքներ են, նորություններ, որոնք պետք է յուրացնել: Սովորել նշանակում է նոր հարցեր առաջադրել, այնպիսի հարցեր, որ չի բարձրաձայնել դեռևս ոչ ոք: Սովորել և ճանաչել

Նորը: Լրացուցիչ գիտելիք ձեռք բերելը օգնում է փոխել մեր համոզմունքները, մեր տեսակետները, օգնում է իրերի ու երևույթների խորքը թափանցել: Բայց ինչու ոմանք դա չեն անում: Ինչու չեն սովորում սովորել: Դաժան իրականությունն այն է, որ մարդը չի կարող ավելի լավը լինել կենդանուց, եթե չսովորի ու չկարդա: Մարդիկ, որոնք գրքեր են գրել, մեզ են փոխանցել իրենց կյանքի հարյուրավոր փորձերը, տասնյակ տարիների իրենց կյանքը, երբեմն էլ մի ողջ սերնդի կյանք: Բայց մենք չենք ցանկանում սնվել այդ օգտակար տեղեկատվությամբ: Դրա փոխարեն, հեռախոսը ձեռքներիս, լսում ու դիտում ենք աղբից չտարբերվող, անորակ ու անճաշակ նյութեր և ակամայից ներքաշվում ինչ-որ անհասականալի խաղերի մեջ: Մարդիկ իրենց կյանքն են տալիս

կրթությանը, գիտությանը կամ բիզնեսին, որպեսզի նոր սերունդը հանգիստ ասի, որ այդ ամենը իր համար չէ՞: Չեն սովորում ու չեն կարդում միայն նվաճագող ու ալարկոտ մարդիկ: Պետք չէ նմանվել նրանց: Եկեք աշխատենք մեզ վրա, եկեք միշտ սովորենք, սովորենք ամեն տեղ, ամեն մեկից, նույնիսկ թշնամուց: Խելացին սովորում է ուրիշների սխալների վրա, իսկ հիմարը՝ միայն սեփական սխալների: Չիշենք, որ միշտ կա մոտիվացիա, և այն ուսուցման բանալին է:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Anderman, E. M., & Patrick, H. (2012). Achievement goal theory, conceptualization of ability/intelligence, and classroom climate. In Handbook of research on student engagement (pp. 173- 191). Springer: Boston, MA.
2. Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The selfdetermination perspective. Educational psychologist, 26(3-4), 325-346.
3. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. Contemporary educational psychology, 25(1), 54-67.
4. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American psychologist, 55(1), 68.
5. <https://en.wikipedia.org/wiki/Motivation>

6. <https://theeducationhub.org.nz/motivation/>

7. <https://positivepsychology.com/motivation-education/>